

УДК 339.5:658.64 DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(111\)08](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(111)08)

**МЕЛЬНИЧУК Оксана** к. е. н., доцент кафедри економіки та міжнародних відносин  
Вінницького торговельно-економічного інституту  
Київського національного торговельно-економічного університету  
E-mail: [melnichukop@vtei.com.ua](mailto:melnichukop@vtei.com.ua) вул. Соборна 87, м. Вінниця, Україна, 21050  
ORCID: 0000-0003-2180-932X

## МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ПОСЛУГАМИ

*Визначено особливості та характерні тенденції розвитку сфери послуг за останнє десятиріччя. Досліджено динаміку міжнародної торгівлі послугами за географічною структурою та типами розвитку країн. Розглянуто чинники впливу торговельної війни на сферу надання послуг. Окреслено перспективи розвитку торгівлі послугами в сучасних умовах глобалізації ринків.*

*Ключові слова:* торгівля послугами, експорт, імпорт, торговельна війна, ринок послуг.

*Мельничук О. Международная торговля услугами. Определены особенности и характерные тенденции развития сферы услуг за последнее десятилетие. Исследована динамика международной торговли услугами по географической структуре и типам развития стран. Рассмотрены факторы влияния торговой войны на сферу предоставления услуг. Обозначены перспективы развития торговли услугами в современных условиях глобализации рынков.*

*Ключевые слова:* торговля услугами, экспорт, импорт, торговая война, рынок услуг.

**Постановка проблеми.** Ринок послуг становить понад дві третини світової економіки, тож послуги розповсюджуються як всередині країни походження, так і за її кордонами, що сприяє технологічному прогресу та збільшенню мобільності населення. Останніми роками країни, що розвиваються, розглядають торгівлю послугами як засіб для подолання внутрішнього дефіциту поставок і для диверсифікації та збільшення експорту. Будь-яка країна може скористатися торговим потенціалом послуг, але не кожна може стати центром послуг у різних секторах.

Ці нові уявлення про роль послуг привели до розуміння, що внутрішня ефективність у сферах послуг має значення для конкурентоспроможності та експорту як у окремому секторі промисловості, так і в усіх типах економіки, що розвинені чи розвиваються. Відкриття сектору послуг потенційно може принести великі переваги та заслугоує на дослідження особливостей і тенденцій розвитку сфери послуг.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Тематика міжнародної торгівлі послугами активно висвітлюється у вітчизняній та світовій економічній літературі. Зокрема вченими І. Ляшко, О. Єременко [1] досліджено тенденції розвитку та механізми регулювання міжнародної торгівлі послугами в умовах глобалізації. Т. Камінська [2] розглядає місце України у міжнародній торгівлі послугами, Ю. Чириченко [3] обґрунтовує відповідність результатів зовнішньої торгівлі послугами цілям розвитку тисячоліття з використанням синергетичної парадигми, А. Філіпенко [4] висвітлює особливості міжнародного регулювання торгівлі послугами.

Значну кількість публікацій присвячено функціонуванню окремих ринків послуг – туристичних, інформаційних, інтелектуальних, консалтингових тощо та їхній вплив на розвиток підприємницького потенціалу й національних економік загалом. Науковці Г. Михайличенко, А. Клімова [5] зосереджують увагу на питанні трансформації світового туристичного ринку після пандемії; у працях С. Мащенко, Н. Захарченко розглянуто досвід міжнародного аутсорсингу [6].

Проблематика впливу міжнародної торгівлі послугами на розвиток підприємницького потенціалу, підвищення міжнародної конкурентоспроможності активно обговорюється в наукових кругах. Учені В. Хачатрян [7], О. Кульганік [8] досліджують питання розвитку міжнародної торгівлі, реалізації підприємницького потенціалу на зовнішніх ринках.

Міжнародні організації здебільшого висвітлюють проблеми та тенденції в торгівлі послугами. Так, наприклад, Всесвітня організація торгівлі (*WTO*) публікує щорічні збірники *World Trade Report* [9] і *World Trade Statistical Review* [10], Всесвітній економічний форум (*WEFORUM*) випускає *Global Value Chain Policy Series: Services* [11]. Крім того, *OECD* і *UNCTAD* видають серії репортів *OECD Services Trade Restrictiveness Index: Policy trends up to 2020* [12] і *International Trade in Services 2019 – Annual* [13] відповідно.

Через зростаючу важливість міжнародної торгівлі послугами та включення питань щодо послуг до порядку денного багатосторонніх, регіональних і двосторонніх торговельних переговорів виникає очевидна потреба зрозуміти економічні наслідки міжнародної торгівлі послугами.

**Метою** статті є визначення особливостей і ключових тенденцій розвитку міжнародної торгівлі послугами у сучасних умовах.

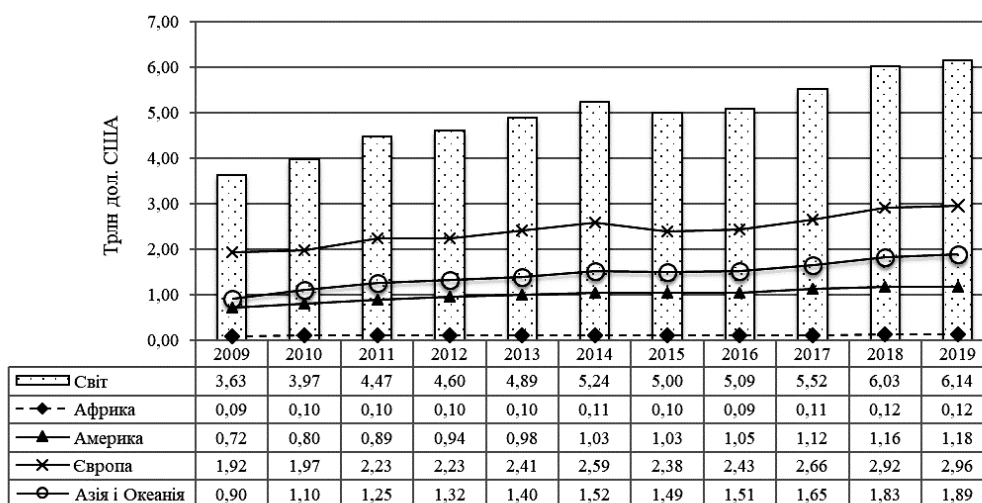
**Матеріали та методи.** У ході дослідження використано методи аналізу й синтезу, наукового узагальнення та порівняння. Інформаційною базою статті є відкриті джерела міжнародної статистичної інформації та офіційні дані форумів, рейтингів, що публікують міжнародні організації: Всесвітня організація торгівлі, Конференція ООН з торгівлі та розвитку (*UNCTAD*), Всесвітній економічний форум, Організація економічного співробітництва та розвитку (*OECD*).

**Результати досліджень.** В умовах динамізації глобального конкурентного середовища сфера послуг стає одним із впливовіших чинників, від яких залежить зростання економіки, підвищення конкурентоспроможності країни на світових ринках, подолання бідності. Останніми роками спостерігається тенденція до посилення економічної співпраці. Про це свідчить динаміка зовнішньоторговельної діяльності у світі.

Міжнародна торгівля послугами стає важливішою частиною глобальної комерції. Прогрес інформаційних і телекомунікаційних технологій розширив сферу послуг, якими можна торгувати через кордон. Зараз багато країн залучають іноземні інвестиції на конкурентоспроможні ринки ключових інфраструктурних послуг, зокрема енергетика, телекомунікації та транспорт. Все більше людей виїжджають за кордон для споживання туризму, освіти та медичних послуг, а також для надання послуг щодо розробки програмного забезпечення. Послуги є найзростаючими компонентами світової економіки, а торгівля та прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в послуги збільшуються швидше, ніж у товари за останні півтора десятиліття.

Міжнародна торгівля послугами має вагоме значення для будь-якої країни світу, а окремі держави отримують левову частку доходів завдяки експорту до інших країн. За результатами аналізу щорічних трейд-репортів Світової організації торгівлі можна виокремити тенденцію постійного збільшення міжнародних торговельних потоків за останнє десятиліття. Так, за статистичними даними щодо торгівлі послугами СОТ, вартість світового експорту послуг зросла з 3,63 трлн дол. США у 2009 р. до 6,14 трлн дол. США у 2019 р., середній показник становив 5,52 % на рік.

Динаміка експортно-імпортних операцій за останні роки має постійну тенденцію до змін (рис. 1).



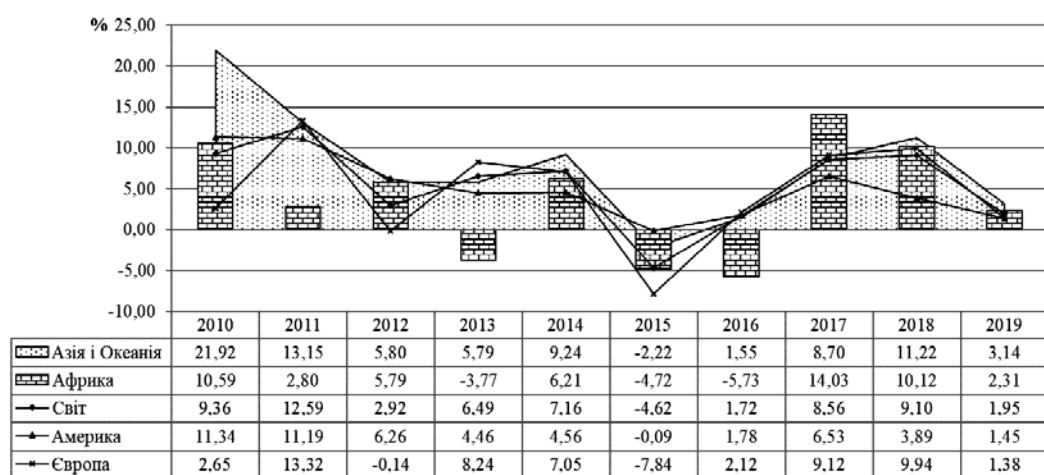
**Рис. 1.** Обсяги експорту послуг за період 2009–2019 рр., трлн дол. США

Джерело: розроблено автором на основі [15].

Ринок послуг стає одним із перспективних секторів світового ринку. У структурі платіжних балансів окремих країн частка сфери послуг становить близько 20 %, а сама вона стає найбільшим реципієнтом міжнародних інвестицій.

Експорт послуг у 2018 р. збільшився на 9,1 % проти 2017 р., коли міжнародна торгівля послугами досягла позначки 5,52 трлн дол. США, що становило третину вартості експорту товарів. Це був рік відновлення після відносно слабкої торгівлі в 2015–2016 рр.

Динаміку темпів зростання експорту послуг наведено на *рис. 2*.



**Рис. 2. Темпи зростання (зменшення) експорту послуг за період 2010–2019 рр., %**

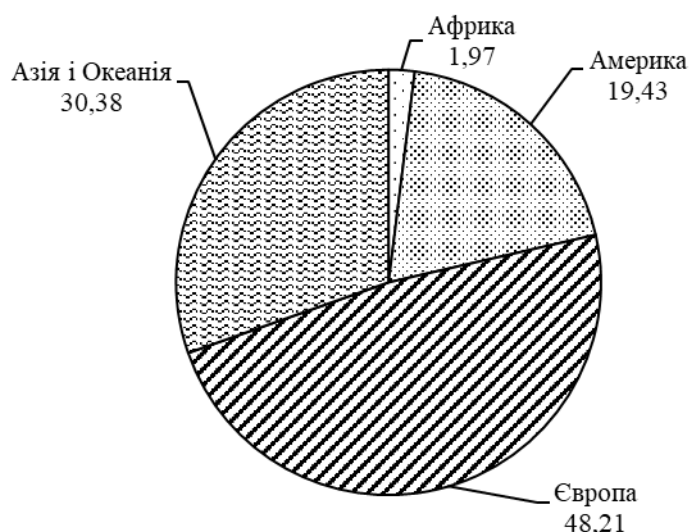
*Джерело:* розроблено автором на основі [15].

Як видно з *рис. 2*, найбільші темпи зростання зафіксовано по країнах Азії та Океанії у 2010 р. За останні 10 років ця група країн показує найбільші значення темпів зростання і найменші показники темпів падіння у кризові 2015–2016 рр. Середнє значення більше, ніж середнє по світу. Найменше середнє значення темпів приросту встановлено по країнах Африки, але варто відзначити 2017 р., коли зростання становило найбільше значення, і це після спаду у 2016–2017 рр. Значне зменшення обсягів експорту послуг спостерігаємо по країнах Європи у 2015 р., що пов’язано зі зниженням цін на сировинні товари у 2014–2015рр.

Результати аналізу структури експорту послуг по регіонах світу свідчать, що за період 2015–2019 рр. лідерські позиції стабільно посідають країни Європи. Графічно дані представлені на *рис. 3*.

Аналогічні тенденції спостерігаються і в імпорті. Лідирує Європа (43,5 %), друге місце – Азія (35,1 %), третє – Америка (16,7 %), далі країни Африки (3,1 %), Океанія (1,6 %). Функціонування ринку послуг у кожній країні має свої особливості, оскільки її спеціалізація на тих чи інших видах послуг залежить від рівня економічного розвитку

та наявних конкурентних переваг. Частки країн за рівнем розвитку економіки у світовому експорті послуг, з різними типами економік представлено у *табл. 1*.



**Рис. 3. Частка регіонів світу в загальному експорті послуг, середнє значення за 2015–2019 рр., %**

*Джерело:* розроблено автором на основі [15].

*Таблиця 1*

**Структура експорту послуг за 2015–2019 рр., %**

Тип економіки	2015	2016	2017	2018	2019
Економіки, що розвиваються	29,46	29,00	29,07	29,68	29,84
Перехідні економіки	2,13	2,09	2,19	2,24	2,23
Розвинені економіки	68,41	68,90	68,74	68,08	67,93

*Джерело:* розроблено автором на основі [15].

Експорт послуг здебільшого надходить з економічно розвинених країн. Вони забезпечують понад дві третини послуг, що надаються на міжнародному ринку. В ході дослідження проаналізовано темпи зростання експорту послуг в залежності від рівня розвитку країн (*табл. 2*).

*Таблиця 2*

**Темпи зростання експорту послуг до попереднього року, %**

Тип економіки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Економіки, що розвиваються	21,35	13,14	6,89	5,71	8,00	-2,51	0,13	8,82	11,39	2,48
Перехідні економіки	10,61	18,15	8,45	9,42	-7,58	-16,11	0,09	13,57	11,55	1,53
Розвинені економіки	5,21	12,18	1,14	6,70	7,41	-5,10	2,46	8,30	8,06	1,73

*Джерело:* розроблено автором на основі [15].

Як видно з *табл. 2*, темпи зростання експорту послуг до попереднього року вище по країнах з перехідною економікою. 2017 і 2018 рр., на відміну від попередніх, демонструють найвищі показники.

*Основним трендом розвитку* світового ринку послуг останнім часом було зростання значення країн, що розвиваються, у виробництві, експорті та імпорті послуг. Протягом останніх двох десятиліть в деяких країнах, що розвиваються, значно збільшилися доходи, отримувані завдяки експорту послуг, кількість працівників у цьому секторі та валютні надходження від експорту послуг. Зростання обсягів торгівлі послугами дає змогу нарощувати виробничий потенціал і розвивати торговельно-транспортну інфраструктуру. Маловитратні та високоякісні послуги дають позитивний ефект для економіки в цілому.

Попри абсолютне збільшення обсягів експорту та імпорту послуг, у 2019 р. на світовому ринку спостерігається спад темпів зростання через ураження певних секторів світовою кризою. На зменшення міжнародної торгівлі послугами також вплинула ескалація зовнішньоторговельних протистоянь між двома найбільшими економіками світу – США та Китаєм. Вплив торговельної війни на послуги став однією із тем Всесвітнього економічного форуму у 2020 р. Дискусії про торговельну війну між США та Китаєм в основному проводилися відносно товарів. Тарифи застосовуються до товарів, а не до послуг – звідси зосередженість на продуктах.

У дослідженні розглянуто окремі аспекти *впливу торговельної війни на сферу надання послуг*. На думку експертів, торговельна війна між США та Китаєм точиться не лише навколо питань торгівлі чи зменшення торговельних дисбалансів. Скоріше це один з елементів світового (глобального) перерозподілу сфер впливу між визнаним світовим лідером США і високодинамічним Китаєм, який намагається стати не менш впливовим актором сучасності. І показово, що, хоча простір торговельної війни широкий, проте у дійсності головні суперечності сконцентровані у сфері технологій та інновацій (насамперед, інформаційно-комунікаційних), саме в них ще до недавнього часу домінували США [17].

Тарифи на товари впливають на утримання послуг навколо цих товарів. Наприклад, близько 30 % вартості автомобіля становлять послуги, які входять в нього. Вони включають в себе дослідження, проектування та інжинірингові послуги, дистрибуцію та логістику, а також маркетингові та збутові послуги.

Уповільнення торгівлі товарами впливає на послуги, які є ключовими для переміщення товарів через кордони. Це морські та автомобільні перевезення, експрес-доставка та інші логістичні оператори з міжнародним акцентом. У 2019 р. загальний обсяг послуг скоротився за такими позиціями (*табл. 3*): комерційні послуги зменшились на 1 %; послуги, пов'язані з товарами, – на 6 %, морський транспорт – на 5 %, бізнес-послуги – на 10 %.

**Обсяги послуг між країнами США та Китай  
за 2018–2019 рр., млн дол. США**

Послуги	2019	2018	Коефіцієнт зниження
Комерційні	56037	56550	0,99
Пов'язані з товарами	1405	1667	0,84
Технічне обслуговування та ремонт	1405	1667	0,84
Транспорт	5546	5701	0,97
Морський транспорт	1018	1191	0,85
Перевезення пасажирів (повітря)	2290	2532	0,90
Подорожі	29047	29524	0,98
Бізнес	3550	3960	0,90

*Джерело:* розроблено автором на основі [16].

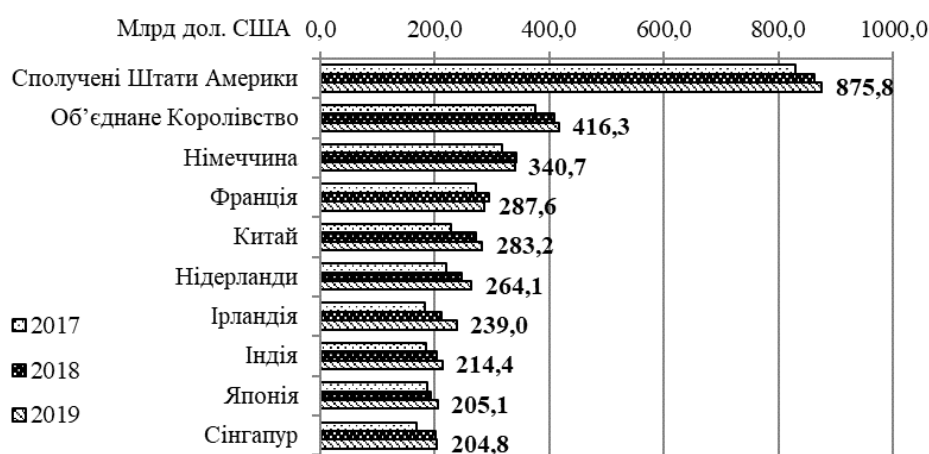
Бізнес-обмеження на рівні компаній з міркувань національної безпеки стосується широкого спектра постачальників послуг. Це так званий список юридичних осіб з міністерства торгівлі США щодо послуг. У випадку з *Huawei*, якщо заборона буде продовжена, такі компанії, як *Google* і *Microsoft*, можуть бути змушені припинити надання своїх послуг в якості постачальників *Huawei*. Американські компанії, що надають фінансові послуги, логістику та інші послуги *Huawei*, також можуть постраждати.

Подорожі та туризм, а також освітні послуги є прикладами «чистих секторів послуг», порушених торговельною війною, проте не пов'язаних з підвищенням тарифів. За даними Національного бюро подорожей і туризму США, доходи від китайського туризму в США зросли в середньому на 20 % в річному обчисленні протягом десятиліття, тільки щоб скоротитися на 2 % в 2018 році. У 2019 р. Китай офіційно відмовляв своїх громадян від поїздок в США. Такі моменти призвели до руйнівних наслідків так званої торговельної війни для різних галузей сфери послуг. Крім того, торговельна війна, насправді, є технологічно-торговельною, а технологія – це сфера послуг.

Щодо географічної структури ринку послуг, то у 2019 р. найбільшим експортером послуг вважаються Сполучені Штати Америки, за ними йдуть Велика Британія, Німеччина, Франція, Японія, які разом охопили 22 % світового ринку послуг. Поступово зростають частки країн, що розвиваються. Топ-10 країн-експортерів послуг належать 54,2 % світового експорту послуг.

Збільшення експорту послуг у 2018 р. стало світовою тенденцією. Лише Республіка Корея, Норвегія та деякі країни Африки зафіксували негативні показники. Найвищі темпи зростання обсягів експорту

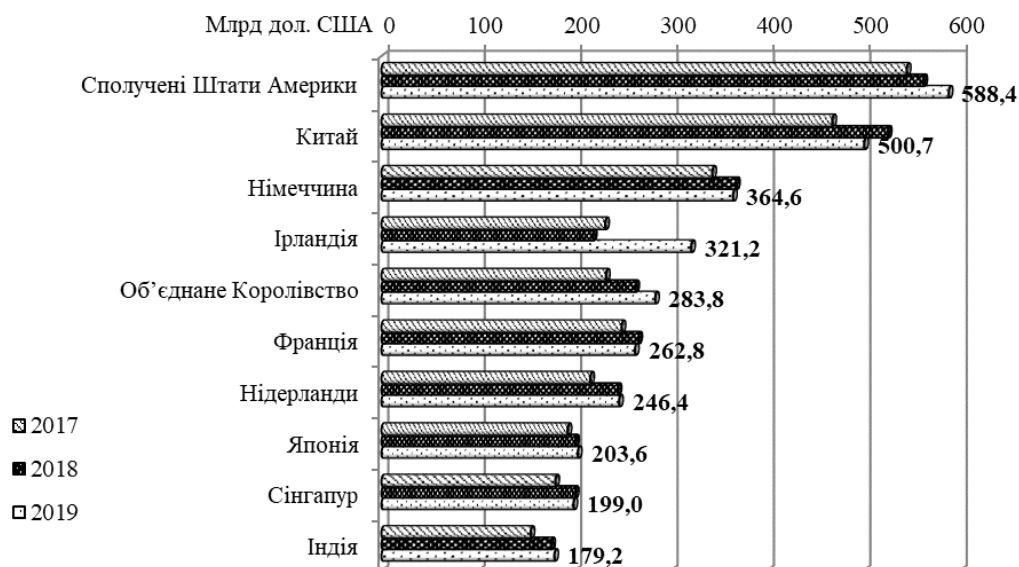
послуг зазначено в Індії, Ірландії, США; імпорту – в Ірландії, Китаї, США. Графічно дані представлені на *рис. 4*.



**Рис. 4. Експорт послуг за країнами світу 2017–2019 рр., млрд дол. США**

*Джерело:* побудовано автором на основі [16].

Позиції та показники провідних країн в рейтингу імпорту послуг представлено на *рис. 5*.



**Рис. 6. Імпорт послуг за країнами світу 2017–2019 рр., млрд дол. США**

*Джерело:* побудовано автором на основі [16].

Топ-10 країн охоплюють 54,06 % світового обсягу імпорту послуг. У загальному обсязі експорту та імпорту послуг останніми роками спостерігається здебільшого позитивна динаміка за напрямками продажу послуг.



У ході дослідження розглянуто структуру послуг за видами діяльності. Провідні позиції на цьому ринку за період 2014–2019 рр. посідають послуги, пов’язані з подорожами, транспортні та ділові послуги. У зазначений період експорт різних категорій послуг відображає тенденції в різних регіонах світу. Надходження від *транспортних послуг* у 2014–2019 рр. коливаються в межах 902–1028 млрд дол. США, що становить 6,75 % загальної суми експорту послуг. З них 60,2 % приходить на розвинені країни, 35,3% – на країни, що розвиваються, і 4,4% – на країни з перехідною економікою.

*Туристичні послуги* протягом зазначених п’яти років займали стабільно близько 24 % загальної суми експорту послуг, в абсолютному значенні отримано в діапазоні 1,2–1,4 трлн дол. США. З них 58 % приходить на розвинені країни, 40 % – на країни, що розвиваються, і 2 % – на країни з перехідною економікою.

*Бізнес-послуги* за 2015–2019 рр. становить 22,4 %. Частка телекомунікаційних, комп’ютерних та інформаційних послуг збільшилась з 9,5% у 2015 р. до 11,03 % у 2019 р. і досягла 680 млрд дол. США. Динамічність зростання обсягів торгівлі діловими послугами визначено змістом діяльності, важливої для розвитку сучасної економіки. Такі послуги вимагають високої кваліфікації суб’єктів діяльності та формують національну конкурентоспроможність. Бізнес-послуги, що інтенсивно працюють «на знаннях», стають важливим внеском у конкурентоспроможність у всіх галузях промисловості. Нині в секторі послуг шукають способи сегментувати будь-яку ділову функцію, де експертизу послуг можна оцифрувати та торгувати через інтернет. Інноваційна трансформація бізнес-процесів стимулює створення глобальних інтегрованих фірм. завдяки цьому обсяг послуг з аутсорсингу з 2009 по 2019 рр. значно збільшився, а посередники ділових послуг, що підтримуються інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ), стали однією з найшвидше зростаючих складових світової торгівлі сьогодні.

Рівень економічного розвитку національної економіки та особливості державного регулювання у контексті формування сприятливого підприємницького середовища зумовлюють *спеціалізацію країни* на тих чи інших видах послуг. У промислово розвинених країнах переважають фінансові, телекомунікаційні, інформаційні та галузі ділових послуг, а для країн, що розвиваються, характерною є спеціалізація на транспортних, туристичних і фінансових послугах.

Наразі необхідно сприяти посиленню регуляторної співпраці щодо послуг, зокрема зосередити увагу міждержавного управління на питаннях локалізації даних, захисту вихідного коду, вимог шифрування, захисту споживачів і конфіденційності даних. Пріоритетними вважаються вдосконалення цифрової інфраструктури, конкурентоспроможне регулювання телекомунікаційних послуг, зближення міжнародних стандартів та освіти. Для експортерів послуг міжнародний

ринок вже не визначається географічно окремими країнами. Точне географічне розташування клієнта, що користується послугами, є менш актуальним, ніж під час торгівлі товарами: наприклад, бізнес-клієнт, що отримує послуги, здійснює власний віртуальний бізнес в іншому місці, разом з тим стає мобільнішим. Отже, регуляторні втручання між юрисдикціями є найбільшими подразниками в торгівлі послугами.

До факторів, що впливають на *конкурентоспроможність послуг*, належать:

- людський капітал (талант, освіта, навички, ідеї);
- інвестиції в нематеріальні активи (корпоративна інтелектуальна власність, включаючи методи бізнесу) та сприятливе середовище для спільних інновацій;
- розвиток цифрової інфраструктури (доступ до швидкої надійної широкосмугової мобільної мережі);
- ефективне внутрішнє регулювання (низькі витрати на відповідність, що дозволяють гнучко адаптуватися до змін);
- зв'язок із міжнародними ринками (торговельна та інвестиційна реформа, відкритість до транскордонних потоків даних, наявність віз, міжнародні стандарти, взаємне визнання та інші форми співпраці щодо внутрішнього регулювання для безпроблемної транскордонної сумісності);
- свідомий напрям національної політики (статистичне вимірювання, міжвідомча координація, дорожні карти конкурентоспроможності) [14; 18].

Взаємне визнання кваліфікаційних і ліцензійних вимог, доступ до транскордонних потоків даних та безперебійна сумісність між юрисдикціями має зміцнити конкурентоспроможність послуг як для великих, так і для малих постачальників.

Пандемія коронавірусу *COVID-19* призвела до зростання рівня невизначеності щодо її впливу на економічний розвиток світу, наслідком чого стали скорочення обсягів світової торгівлі. Економісти Світової організації торгівлі [19] вважають, що спад у світовій торгівлі за підсумками 2020 р., швидше за все, перевищить спад, спричинений глобальною фінансовою кризою 2008–2009 рр. Оперативні показники вже свідчать про масштабне уповільнення. Торгівля послугами може бути складовою світової торгівлі, на яку найбільше вплине коронавірус через встановлення транспортних та туристичних обмежень, закриття багатьох закладів роздрібної торгівлі та готелів. Значна частка торгівлі товарами неможлива без них (наприклад, послуги з транспортування товарів). Однак деякі послуги можуть виграти від кризи, зокрема послуги в сфері інформаційних технологій, попит на які зростає, оскільки компанії намагаються забезпечити технічну можливість своїм співробітникам працювати вдома, водночас збільшується попит на дистанційне спілкування між людьми.

**Висновки.** Під впливом процесів лібералізації, інтеграції та глобалізації у сучасному світовому господарстві відбувається активний розвиток сфери послуг.

Вартість світового експорту послуг за десять років збільшилась майже вдвічі та становила у 2019 р. 6,144 трлн дол. США, середній показник – 5,52 % на рік. Найбільше значення темпів зростання у 2010 р. – 21,92 % у країнах Азії та Океанії. За останні 10 років ця група країн показує найбільші значення темпів зростання. Збільшення експорту послуг у 2018 р. стало світовою тенденцією. Темпи збільшення експорту послуг порівняно з 2017 р. становили 9,1 %.

Як найзначніший вид економічної активності в світі, що вносить зростаючу частку в торгівлю, сектор послуг сприяє підвищенню виробничого потенціалу, надаючи виробничі ресурси для інших секторів і створюючи виробничі зв'язки, збільшуючи додану вартість. Зазначені питання мають перспективний напрям подальших досліджень. Розвиток міжнародної торгівлі послугами є необхідною умовою розвитку всієї економіки будь-якої країни світу. Як показує практика, вона є однією із найважливіших і найзначніших складових світового господарства. Отже, ринок послуг значною мірою є прискорювачем світового виробництва, науково-технічного прогресу та всієї системи міжнародних економічних відносин. А модель світового господарства, яка формується під впливом сучасних інформаційно-технологічних та глобалізаційних тенденцій, часто називають «економікою послуг».

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ляшко І. І., Єременко О. М. Тенденції розвитку та механізми регулювання міжнародної торгівлі послугами в умовах глобалізації. *ДонДУУ. Менеджер.* № 4 (73). 2016 р. 47–54.
2. Камінська Т. М. Місце України у міжнародній торгівлі послугами. *Економічна теорія та право.* 2019. № 1 (36). С. 27–41. DOI:10.31359/2411-5584-2019-36-1-27.
3. Чириченко Ю. В. Зовнішня торгівля послугами: глобальна емерджентність. *Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво,* 2013 р., № 1 (70). С. 64–69.
4. Філіпенко А. С. Особливості міжнародного регулювання торгівлі послугами. *Стратегія розвитку України.* 2016. № 1. С. 3–11.
5. Михайліченко Г., Клімова А. Світовий туристичний ринок: трансформації після пандемії. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2020. № 2. 21–37.
6. Машенко С. О., Захарченко Н. В. Міжнародний фінансовий аутсорсинг та світові тенденції його розвитку *Економічний простір.* 141, 2019. С. 100–112. DOI: 10.30838/P.ES.2224.100119.100.349.

7. Хачатрян В. В. Реалізація підприємницького потенціалу підприємств на зовнішньому ринку за сучасних умов глобалізації та інтеграції. *Науковий вісник ПУЕТ: Economic Sciences*. № 4 (82). 2017. С. 146–151.
8. Кульганік О. М. Сучасні процеси міжнародної торгівлі України в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10\\_2](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2).
9. World Trade Report 2019 : The future of services trade. URL: [https://www.wto.org/english/res\\_e/publications\\_e/wtr19\\_e.htm](https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr19_e.htm).
10. World Trade Statistical Review 2019. URL: [https://www.wto.org/english/res\\_e/statis\\_e/wts2019\\_e/wts19\\_toc\\_e.htm](https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2019_e/wts19_toc_e.htm).
11. Global Value Chain Policy Series: Services URL: <https://www.weforum.org/whitepapers/global-value-chain-policy-series-services-6bc95d6d-88c7-40ba-88b6-0ab0956d8de6>.
12. OECD Services Trade Restrictiveness Index: Policy trends up to 2020. URL: <https://www.oecd.org/trade/topics/services-trade/documents/oecd-str-policy-trends-up-to-2020.pdf>.
13. International Trade in Services 2019 - Annual. URL: <https://unctad.org/en/Pages/Publications/Statistics-on-Trade-in-Services.aspx>
14. OECD (2020). Trade in services (indicator). DOI: 10.1787/3796b5f0-en (Accessed on 19 July 2020)
15. Сайт UNCTAD. URL: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>.
16. Сайт WTO.DATA. URL: <https://data.wto.org>.
17. Юрчишин В. Торговельні війни сучасності та їх вплив на економічне зростання і розвиток у світі та Україні. Київ: Заповіт, 2019. 188 с.
18. Drake-Brockman, Jane and Sherry Stephenson, «Implications for 21st-Century Trade and Development of the Emergence of Services Value Chains», International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD), 2012.
19. Trade forecast press conference: Remarks by DG Azevêdo. URL: [https://www.wto.org/english/news\\_e/pres20\\_e/pr855\\_e.htm](https://www.wto.org/english/news_e/pres20_e/pr855_e.htm).

*Стаття надійшла до редакції 30.08.2020.*

***Melnychuk O. International trade in services.***

***Background.*** *The service sector is key to economic growth, competitiveness and improving the well-being of the population. New perceptions of the role of services have led to the realization that internal efficiency in services is important both in a particular industry sector and in all economies that are developed and developing. Opening up the services sector has the potential to bring great benefits and deserves more attention.*

*The aim of the article is to determine the features and main trends in the development of international trade in services in modern conditions.*

***Materials and methods.*** *The research uses methods of analysis and synthesis, scientific generalization and comparison of data from scientific sources.*

***Results.*** *The article identifies the features and characteristics of the service sector over the past decade. The dynamics of international trade in services by geographical structure and types of development of countries on the basis of statistical data of international organizations is studied. It is noted that international*

*trade in services is becoming an increasingly important part of global commerce. Aspects of the impact of the trade war on the provision of services are considered. Further prospects for the development of trade in services in the current conditions of globalization and internationalization of markets are outlined.*

**Conclusion.** *The value of the world export of services has almost doubled in last ten years, and in 2019 amounted to 6.144 billion dollars. The increase in exports of services in 2018 has become a global trend. The development of international trade in services is a necessary condition for the development of the entire economy of any country in the world.*

*Keywords:* trade in services, export, import, trade war, services market.

## REFERENCES

1. Ljashko, I. I., & Jeremenko, O. M. (2016). Tendenciji rozvytku ta mexanizmy rehuljuvannja mižnarodnoji torhivli posluhamy v umovax hlobalizaciji. [Development trends and mechanisms for regulating international trade in services in the context of globalization] *DonDUU. Menedzher – Manager*, (Vol. 4),73, 47-54 [in Ukrainian].
2. Kamins'ka, T. M. (2019). Misce Ukrai'ny u mizhnarodnij torgivli poslugamy. *Ekonomichna teorija ta pravo [Ukraine's place in international trade in services]. Ekonomichna teorija ta pravo – Economic theory and law*, 1 (36), 27-41. DOI:10.31359/2411-5584-2019-36-1-27 [in Ukrainian].
3. Chyrychenko, Ju. V. (2013). Zovnishnja torgivlja poslugamy: global'na emerdzhentnist'. [Zovnishnja torgivlja poslugamy: global'na emerdzhentnist']. *Derzhava i regiony. Ekonomika ta pidpryjemnyctvo – State and regions. Economics and entrepreneurship*, 1 (70), 64-69 [in Ukrainian].
4. Filipenko, A. S. (2016). Ocobylyvosti mižnarodnoho rehuljuvannja torhivli posluhamy. [Features of international regulation of trade in services.]. *Strategija rozvytku Ukrai'ny – Development strategy of Ukraine*, 1. 3-11 [in Ukrainian].
5. Myhajlichenko, G., & Klimova, A. (2020). Svitovyj turystyčnyj rynek: transformaciji pislja pandemiji . [World tourism market: transformations after the pandemic.]. *Zovnišnja torhivlja: ekonomika, finansy, pravo Svitovyj – Foreign trade: economics, finance, law*, 2, 21-37[in Ukrainian].
6. Mashhenko, S. O., & Zaharchenko, N. V. (2019). Mižnarodnyj finansovyj outsorsynh ta svitovi tendenciji joho rozvytku [International financial outsourcing and global trends in its development]. *Ekonomichnyj prostir – Economic space*, 141, 100-112. DOI 10.30838/ P.ES.2224.100119.100.349 [in Ukrainian].
7. Hachatjan, V. V. (2017). Realizacija pidpryjemnyč'koho potencialu pidpryjemstv na zovnišn'omu rynku za sučasnyx umov hlobalizaciji ta intehraciji [Realization of entrepreneurial potential of enterprises in the foreign market for modern conditions of globalization and integration]. *Naukovyj visnyk PUET: Economic Sciences – Scientific Bulletin PUET: Economic Sciences*, 4 (82), 146-151 [in Ukrainian].
8. Kul'ganik, O. M. (2019). Suchasni protsesy mižnarodnoi torhivli Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [Modern processes of international ukraine trade in the globalization conditions]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 10. Retrieved from [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10\\_2](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2) [in Ukrainian].
9. World Trade Report 2019 : The future of services trade. Available at: [https://www.wto.org/english/res\\_e/publications\\_e/wtr19\\_e.htm](https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr19_e.htm) (accessed 06 July 2020) [in English].

10. World Trade Statistical Review 2019. Retrieved from [https://www.wto.org/english/res\\_e/statis\\_e/wts2019\\_e/wts19\\_toc\\_e.htm](https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2019_e/wts19_toc_e.htm) (accessed 07 July 2020) [in English].
11. Global Value Chain Policy Series: Services. Retrieved from <https://www.weforum.org/whitepapers/global-value-chain-policy-series-services-6bc95d6d-88c7-40ba-88b6-0ab0956d8de6> (accessed 07 July 2020) [in English].
12. OECD Services TradeRestrictiveness Index:Policy trends up to 2020. Retrieved from <https://www.oecd.org/trade/topics/services-trade/documents/oecd-stri-policy-trends-up-to-2020.pdf> (accessed 12 July 2020) [in English].
13. International Trade in Services 2019 - Annual . Retrieved from <https://unctad.org/en/Pages/Publications/Statistics-on-Trade-in-Services.aspx> (accessed 14 July 2020) [in English].
14. OECD (2020), Trade in services (indicator). Retrieved from DOI: 10.1787/3796b5f0-en (Accessed on 19 July 2020) [in English].
15. UNCTAD. Retrieved from <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>(accessed 06 July 2020) [in English].
16. WTO.DATA. Retrieved from <https://data.wto.org/>(accessed 06 July 2020) [in English].
17. Jurchyshyn, V. (2019). *Torhovel'ni vijny sučasnosti ta jix vplyv na ekonomične zrostannja i rozvytok u sviti ta Ukrajinі* [Modern trade wars and their impact on economic growth and development in the world and in Ukraine.] Kyjiv: Zapovit [in Ukraine].
18. Drake-Brockman, Jane and Sherry Stephenson (2012) Implications for 21st-Century Trade and Development of the Emergence of Services Value Chains. International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD) [in English].
19. Trade forecast press conference: Remarks by DG Azevêdo. Retrieved from [https://www.wto.org/english/news\\_e/pres20\\_e/pr855\\_e.htm](https://www.wto.org/english/news_e/pres20_e/pr855_e.htm) (accessed 15 July 2020) [in English].